No. 1080 Zaterdag 3 September 1904. 21ste Jaargang.

AMIGOE DI CURAÇAO

WEEKBLAD VOOR DE CURAÇAOSCHE EILANDEN.

Dit Blad verschijnt elken Zaterdag.
Abonnementsprijs voor Curaçao, Bonaire en Aruba per drie maanden fl. 2,— met vooruitbetaling.
Voor het Buitenland per jaar fl. 10,—
Afzonderlijke nummers fl. 0,20.

BUREAUX VAN DIT BLAD
REDACTIE: Waterkant, Otrabanda, No. 223
ADMINISTRATIE: Plein Concordia, No. 129, Pietermaai

E Courant aki ta sali toer dia Sabra.
Su prijs di abonnement ta fl. 2,— pa tres luna pagar padilanti.
Pa lugarnan foi Curaçao, Bonaire i Aruba fl. 10,— pa anja.
Un number sol fl. 0,20.

Curaçao, 2 September.

Eene buitengewone onderscheiding.

Het is meer dan vijftig jaren geleden, dat de eerste Apostolische Vicaris van Curaçao, Mgr. MARTINUS JOANNES NIEWINDT door de hollandsche Regeering vereerd werd met het ridderkruis van den Nederlandschen Leeuw. Sinds dien viel deze hooge onderscheiding aan geen zijner Opvolgers te beurt.

Wel mogen wij het derhalve eene buitengewone onderscheiding heeten, dat Dinsdag ll. Mgr. VAN BAARS verheven werd tot ridder in de orde van den Nederlandschen Leeuw. Het gold hier niet het volgen van een gewoonte, krachtens welke een bepaald ordeteeken behoort bij een bepaalde waardigheid, het gold hier niet het ingaan op een voordracht van invloedrijke personen; neen, het verleenen dezer ridderorde is werkelijk een openlijke erkenning van ware verdiensten, een vereerende hulde door de hollandsche Regeering gebracht aan volhardenden trouw bij buitengewone plichtsbetrachting.

Toen Dinsdagmorgen de Hoogedelgestrenge Heer Gouverneur, C. STATIUS MULLER, vergezeld van zijn adjudant, zich naar de bisschoppelijke woning begaf, ten einde als bewijs van bijzondere sympathie, zoo spoedig mogelijk, het telegraphisch bericht persoonlijk over te brengen, zeide Hij met groote vreugde dit heuglijk nieuws mede te deelen. Deze vreugde over de buitengewone onderscheiding aan Mgr. VAN BAARS verleend, is zeker alleszins gewettigd en zal ook door geheel het volk worden gedeeld.

Wij zullen niet ten tweede male de groote diensten door Mgr. VAN BAARS persoonlijk den lande bewezen gaan opsommen, wij deden het reeds bij het zilveren jubilé, wij willen alleen maar in herinnering brengen het vele goede door het Apostolisch Vicariaat van Curaçao in de Kolonie verricht.

Sinds het Vicariaat werd opgericht, heeft het in de Kolonie nimmer aan een voldoend getal dienstdoende Priesters ontbroken. Al was het werk nog zoo zwaar, het leven nog zoo eenzaam op de eilanden, de inkomsten gering, daar een groot gedeelte der geestelijkheid geen traktement, zelfs niet de minste tegemoetkoming van de Regeering ontving en derhalve slechts door liefdegiften uit Holland kon onderhouden worden, toch bleven ook de zwakkeren van gezondheid, of ouderen van dagen zooveel mogelijk op hun standplaats, totdat jongere en sterkere krachten hen kwamen vervangen. Bleek het, dat de afstanden te groot waren voor geestelijkheid en bevolking, dan werden de uitgestrekte parochies verdeeld, nieuwe kerken en pastorieën gebouwd, meerdere geestelijken uit Holland ontboden, hun uitzet, reis en onderhoud bekostigd, en dit alles dikwerf zonder de geringste hulp der Regeering.

Aan dit groot aantal geestelijken, over de eilanden verspreid, is het voor een goed deel te danken, dat de opgewekte natuur der bevolking zich over het algemeen wist te bedwingen, orde en rust steeds gehandhaafd bleven, ook in de verst verwijderde districten, waardoor het Gouvernement volstaan kon met slechts enkele politiebeambten aan te stellen.

De liefde voor ons Vorstenhuis, de eerbied voor Hollands rechtvaardig gezag, werden tegelijk met de hoofdregels van beschaving en ontwikkeling aan het arme volk ingeprent door geduldige onderwijzeressen, de Eerwaarde Zusters Franciscanessen, in grooten getale hierheen gekomen om met zeer veel opoffering ten minste eenig onderricht te geven, voornamelijk aan de verlaten bevolking der buitendistricten en eilanden. O, hoelang hebben de verschillende Bisschoppen niet moeten pleiten, voordat een geringe subsidie hun groote lasten een weinig kwam verlichten. Men telle eens het aantal Zusters gedurende de zeventig jaren, dat het katholiek onderwijs bestaat, uit Holland overgekomen, men bereekene de onkosten eens van uitzet, reis, woning, kleeding, voeding, de uitgaven voor het oprichten en in stand houden der scholen, en stelle daarnaast de karige hulp van het Gouvernement, ook nadat een groot getal Fraters zich aan het onderwijs kwam wijden.

Zoude de Kolonie soms ook betere en goedkoopere ziekenverpleegsters kunnen vinden dan de Eerwaarde Zusters, op eigen kosten uit 't Vaderland hierheen gekomen? Ware zelfs in onze arme Kolonie zulk een uitgebreide, goedgeregelde verzorging van zieken, krankzinnigen en melaatschen wel mogelijk geweest zonder de Eerwaarde Zusters?

De opvoeding der weezen, de ondersteuning der armen komt ook grootendeels ten laste der geestelijkheid. In één woord, hoe men ook over nut en invloed van godsdienst, of onderwijs denken moge, toegeven zal men toch, dat het Apostolisch Vicariaat groote geldelijke offers heeft gebracht ten bate der Kolonie en dat de Geestelijken, Priesters en Religieuzen, die door den Apostolisch Vicaris bestuurd worden, zich geheel en al, volgens hun overtuiging, aan de belangen van Curaçao hebben gewijd en den lande werkelijk groote diensten bewezen.

Al wordt 's werelds eer en dankbaarheid nu juist niet gezocht, het is toch zeer natuurlijk, dat men zich gevoelig toont en getroffen, wanneer na zoo veel jaren eindelijk een bewijs gegeven wordt door de Regeering, dat al dat werken en zwoegen niet onopgemerkt bleef.

Hoogst dankbaar werd de buitengewone onderscheiding door Monseigneur als Hoofd der Katholieke Missie, Bestuurder van het Apostolisch Vicariaat aanvaard; Z. D. H. bracht hulde aan H. M. DE KONINGIN voor deze vereerende appreciatie van zijn arbeid en dien zijner geestelijken, en verklaarde dat het een nieuwe aansporing was om nog trouwer en ijveriger te werken aan de belangen der bevolking. Dank werd ook gebracht aan Z. EXCELLENTIE MINISTER VAN KOLONIEN, wiens goede gezindheid ten opzichte van het Vicariaat reeds lang bekend was.

De menigvuldige deelneming dezer dagen door den Apostolischen Vicaris ondervonden, was een heerlijk bewijs van algemeene instemming der geheele bevolking. Wij meenen derhalve gerechtigd te wezen uit naam van het Curaçaosche volk eerbiediglijk onze dankbaarheid te uiten jegens Hare Majesteit, onze geliefde Koningin, en Z. Exc. den Minister van Koloniën, en bieden den nieuw Geridderde onze oprechte gelukwenschen aan.

Koninginnedag.

Buitengewoon geestdriftig werd ditmaal de verjaardag van H. M. on-

Feuilleton.

HET CONCORDAAT.

Herhaaldelijk wordt in de laatste dagen het Concordaat genoemd; nog menigmaal zal er sprake van wezen 't is dus niet ondienstig er enkele kolommen aan te wijden.

Vraagt men naar de beteekenis van een Concordaat, dan luidt het antwoord: Daardoor wordt verstaan eene overeenkomst, welke het Hoofd der Kerk sluit met de een of andere regeering om de kerkelijke zaken in dit of dat land te regelen. Uitweiden over verschil in sommige Concordaten, willen wij niet. Zeggen we alleen, dat de bepalingen geschikt worden naar plaats, tijd en omstandigheden en dus verscheiden kunnen zijn voor verschillende landen.

Door een Concordaat wordt aan het Staatsgezag de bevoegdheid verleend om in kerkelijke zaken zekere macht te oefenen. Van rechtswege kan er geen sprake wezen, dat de Staat macht hebbe in zuiver kerkelijke aangelegenheden. 't Is een soort voorrecht, dat de Staat van zijn kant vergeldt met het nakomen van vastgestelde verplichtingen, een voorrecht, dat door de Kerk ingetrokken wordt naar believen.

Tot de Revoluite van 1789 was in Frankrijk het Concordaat van kracht geweest, tusschen Paus Leo X en Frans I gesloten.

De Koning had, volgens dit verdrag, de bevoegdheid, de bisschop pen te benoemen, doch de Paus behield zich het recht voor om de keuzie goed of af te keuren. Beviel de candidaat des Konings niet, dan was deze gehouden binnen drie maanden een anderen te stellen en werd ook die ongeschikt bevonden, dan voorzag de Paus-zelf in de vacature.

Hoe de Revolutie de Kerk verdrukt heeft en gepoogd haar te vernietigen, gaan wij hier stilzwijgend voorbij.

Toen Pius VI in ballingschap, te Valence, stierf (29 Aug. 1799), dachten de vijanden van onzen godsdienst, dat met hem de laatste Paus ten grave werd gedragen.

Kardinaal Chiaramonti, den 14en Maart 1800 gekozen, beschaamde hunne hoop en toonde als Pius VII, wat er van hem te verwachten viel. De man der Voorzienigheid bleek hij.

De Kerk in Frankrijk, gelijk alles, was een chaos geworden.

Toen Napoleon Bonaparte zijn verlangen te kennen had gegeven, om met den Paus te onderhandelen over een regeling der kerkelijke aangelegenheden in Frankrijk, werd Mgr. Spina, die Paus Pius VI te Valence de oogen sloot, met die moeilijke taak belast. De heer Cacault, Fransch gezant voor die gelegenheid, vertrok naar Rome. Daar vond hij in den toenmaligen Pauselijken Staatssecretaris, kardinaal Gonsalvi, „de (n) groote (n) kardinaal", een politiek talent van den eersten rang tegenover zich. De onderhandelingen sleepten; te veel vroeg de Fransche regeering, veel meer dan de Paus volgens zijn geweten mocht toestaan. Cacault, niet alle onderhandelingen willende afbreken, ried den Paus, dat hij Gonsalvi naar Parijs zenden zou, om daar de moeilijkheden van den H. Stoel bloot te leggen.

Het H. College der kardinalen hechtte zijn zegel aan dit voorstel. Gonsalvi vertrok en kwam den 20en Juni 1801 te Parijs aan.

Als Napoleons gevolmachtigde trad de Eerw. heer Bernier op; Mgr. Spina en pater Caselli stonden kard. Gonsalvi ter zijde.

Reeds gewoon om gehoorzaamd te worden, meende Napoleon ook in deze zaak zijn wil te kunnen doordrijven. Hij bemerkte weldra, dat hij in Gonsalvi eene hem waardige tegenpartij had. De voornaamste moeilijkheden waren wel: de nieuwe verdeeling van Frankrijk in bisdommen, het ontslaan der vroegere en de benoeming van nieuwe titularissen voor de verschillende zetels. De nieuwe verdeeling keurde de Paus goed; voor het overige viel de beslissing hem uiterst moeilijk en hij zeide er van, toen hij eindelijk toestemde: „Wij gaan tot de poorten der hel, maar ook niet verder dan de poorten."

't Was alleen de bedreiging, dat alle onderhandelingen afgebroken zouden worden, die Pius VII tot toestemmen bracht.

Door een onwaardigen list poogde Napoleon kard. Gonsalvi te bedriegen en hem zijn naam te doen zetten onder een stuk, dat de overeengekomen bepalingen behelsde, doch gewijzigd door Napoleon.

Gonsalvi was er de man niet naar, om zich aldus te laten verschalken; hij weigerde zijn handteekening en zeide, liever alle onderhandelingen af te breken. Van zijn kant weigerde Napoleon te teekenen, wat eerst overeengekomen was.

In de Staatscourant was bereids in de mededeeling opgenomen, dat het Concordaat gesloten was, blijkbaar, om den Pauselijken gezant voor een voldongen feit te plaatsen. Gonsalvi bleef weigeren als te voren en toen hij, na de gevolmachtigden van Na-

ze geëerbiedigde Koningin wederom gevierd.

Niet zoodra was des morgens tegen zes uren het kanonschot gevallen en golfden de tonen der nationale hymne over de zee, of allerwege werd de vlag geheschen en kwam de menigte, stralend van feestvreugde, in haar beste kleedij te zamen om toch maar ten volle van alles te genieten.

De parade werkte zeer opwekkend; het boegsprietloopen vond een groot getal belangstellende toeschouwers aan den wal, op de brug en in in pontjes. 't Was feest, volop feest; herhaaldelijk klonk een hartelijke lach bij de vreemde grimassen en wonderlijke tuimelingen der sprietloopers, soms ook een luid applaus als het vlaggetje, op het einde van den balk geplaatst, na veel inspanning werd bemachtigd, en zegevierend werd medegevoerd bij de slotduikeling des overwinnaars.

De audiëntie was druk bezocht, Mr. NUIJENS, Ondervoorzitter van den Raad van Bestuur, sprak een krachtig, welsprekend woord, waarop de waarnemende Gouverneur antwoordde.

Hierna werd het gebruikelijk jaarlijksch bezoek door den Gouverneur aan de Societeit *De Gezelligheid* gebracht. De opkomst der leden was buitengewoon groot, de zaal keurig versierd. De militaire kapel speelde haar schoonste nummers.

Middelerwijl waren de volksfeesten verhuisd naar de Overzijde, waar men al drukop aan 't mastklimmen was.

Dat ging niet gemakkelijk, maar met vereende krachten kwam men er toch en werd de traditioneele ham en ? bemachtigd.

De jongens hadden zich solidair verklaard; ja, 't zit nu eenmaal in de lucht, en hielpen elkander trouw. Telkens als er één halfweg steken bleef en dreigde omlaag te glijden klom er fluks 'n ander omhoog ten einde zijn kameraad te ondersteunen en gelegenheid te geven tot rust en verpoozing.

Zoo gaarne hadden we die vroolijke knapen toegeroepen: „Probeert het eens op z'n hollandsch! Jullie knijpen den paal slechts tusschen de knieën, maar in Holland slaan ze de beenen om den paal heen en kruisen stevig de voeten over elkander, dit zet meer kracht bij en geeft gelegenheid tot grooter sprongen."

Wat een vroolijkheid bij den wedstrijd in het rollen der tonnen met jongens er in, die natuurlijk aan weerskanten er uit bengelden en telkens een verkeerde richting gaven aan de automobiel, tot groote pret der op zij stuivende menigte.

Een wedloop op stelten is voor de Curaçaosche jeugd ook al iets bijzonders, daar ze gedurende het jaar nooit in de gelegenheid zijn zich te oefenen.

Deze sport is hier vrijwel onbekend. Hard loopen en vechten op stelten, zooals hollandsche jongens dat kunnen, zal hier zoo gauw nog geen ingang vinden.

Nu versnipperde de jeugd zich in de verschillende scholen om versnaperd te worden.

Hoe de levende kruiwagens waren? Een jongen die een as midden in een rad vasthield, legde zijn beenen over de schouders van een ander, die, aldus beladen, hard loopen moest. Zeker heel aardig, maar deze wielerwedstrijd kon toch niet halen bij den lintendans en het ringsteken der C. B. C.

Een lintendans kennen we, maar op versierde rijwielen, uitgevoerd door vlugge fietsers in costuum, was weer een nieuw snufje.

Ja, 't was werkelijk een mooi gezicht, iets geheel nieuws, en fijns. Met zeer veel smaak waren de kleuren der bloemen en versierselen gekozen.

Een in 't wit met groen, alleen versierd met witte bloemen, meerdere in 't rood, wit en blauw, maar telkens anders geörneerd: met vlaggetjes bloemen, guirlandes, of sterren; 't was een schilderachtige mengeling van kleuren, die zeer mooi deed bij het warm, maar vroolijk feestzonnetje.

Wij hopen, dat de C. B. C. welke zich reeds weken te voren met zeer veel zorg had voorbereid, en zeer veel werk van de versiering der rijwielen gemaakt had nog meerdere gelegenheden vinden zal om haar kunst te toonen.

't Behoeft juist niet bij een lintendans te blijven, daar zijn nog wel andere dansen, de quadrille bij voorbeeld, welke zich nog gemakkelijker leenen om op fietsen te worden uitgevoerd. Ook kunnen er, wielerende, verschillende mooie figuren getrokken worden binnen een afgesloten terrein.

Maar, wat behoeven wij ongevraagd advies te geven, de heeren der feestcommissie zijn vindingrijk genoeg, dit hebben zij ten volle bewezen.

Dat men nu ook eens trachte om het volk nog wat geregelder bezig te houden zonder groote gapingen. De menschen zijn nu eenmaal gekomen, om feest te vieren en willen een ontspanning, wordt deze hun gedurende geruimen tijd niet geboden op een nette manier in 't publiek, dan zoeken zij daar heimelijk na, dikwijls tot last van anderen, niet het minst van de politie, die echter wonderwel op dezen drukken dag de orde wist te handhaven. Vooral viel dit op bij den lintendans, maar bijzonder des avonds even voor half zeven, toen de weeskinderen van Santa Rosa een korte serenade brachten aan Mgr. VAN BAARS, ter gelegenheid zijner decoratie. In een oogwenk werd een flinke ruimte vrij gemaakt voor de muzikanten, zoodat zij rustig konden spelen en zonder in 't gedrang te raken wederom veilig naar de muziektent konden terugtrekken. Eere en dank aan de politie!

Om half zeven begonnen de weeskinderen hun concert, onder een buitengewonen toeloop van hoorders. De uitvoering was prachtig en werd herhaaldelijk toegejuicht.

Onze jantjes waren ook aan wal en gedroegen zich ordentelijk, daar van niet! maar de muziek scheen te fijn voor hunne ooren. Al spoedig hadden zij midden tusschen de menigte een cirkel getrokken, waarbinnen zij haasje over sprongen. Alles heel zacht, om anderen niet te storen. Zoo'n koddige *entre-acte* was werkelijk zeer vermakelijk en had ook veel bekijks.

Om half acht begon de militaire kapel haar concert voor het gouvernementsgebouw, dat er over dag zeer feestelijk had uitgezien met al die smaakvol aangebrachte draperiën, groen, slingers en vlaggen, en thans in 't front een schitterende *W* droeg, gedekt door de koningskroon, eveneens van electrisch licht.

Met het schot van achten viel er een toovergloed van bengaalsch licht over de drie forten, de brug en op verschillende punten van de haven. Dit nummer van het program blijft toch altijd even mooi, van 't jaar nog bijzonder, nu de forten en de brug ook verlicht waren. Toen volgden zeer geregeld de onderscheidene stukken, zooals vuurpijlen, met en zonder pyrotechnische muziek, sterren en gouden regen, vuur- en kleur-fonteinen en vallen elkander op afgewisseld door de grootere stukken, zich oplossend in knallende bommen en donderend geschut. Het slotnummer, het borstbleed der Koningin in friesche kleederdracht werd door de militaire kapel spontaan begroet met de nationale hymne, gevolgd door „Zij leve lang."

Zelden zagen wij het vuurwerk zoo goed geslaagd, en zoo geregeld afgestoken. Men bleef nu een half uur lang in een tooverwereld en behoefde geen oogenblik te wachten. Het is derhalve bewezen, dat ook op Curaçao met de weinige hulpmiddelen, die ons ten dienste staan, iets goeds en schoons in dit genre geleverd kan worden. Alleen zouden wij willen verzoeken, dat men nu ook onthoude, hoe of dit jaar zulk een succès werd bereikt, opdat het immer zoo heerlijk afloope.

Mogen wij er nog iets aan toe voegen?

Nu het vuurwerk zoo flink van de hand gaat, zoude het misschien beter wezen, om acht uur met het concert en een uur later met het vuurwerk te beginnen. Wij eindigen dan de feesten op het gebruikelijke uur, te weten half tien. Het was nu wel wat vroeg gedaan. Maar, hoogstwaarschijnlijk was dit vroege uur zeer welkom aan de heeren der feestcommissie, die ten volle recht hadden op een flinke nachtrust na zulk een zwaren, afmattenden dag.

De groote tevredenheid en de echt feestelijke stemming van het publiek, de geregelde afwikkeling van het program, zonder de minste stoornis, of wanorde zal den heeren toch wel een kleine vergoeding zijn geweest.

Nieuwsberichten.

Curaçao.

Kerkelijke Berichten.

✠ De Weleerw. SOEUR MARIE CÉCILE, geboren op Curaçao den 9den

---

poleon verlaten te hebben, een uur later op de Tuileriën verscheen, waar met een groot feestmaal de gebeurtenis gevierd zou worden, trad Napoleon hem tegemoet en zeide driftig:

„Welhoe, kardinaal, gij hebt de besprekingen afgebroken? Het zij. Ik kan Rome en den Paus ontberen en zal zonder hen alles afhandelen. Hendrik VIII bezat minder macht dan ik, en slaagde in het veranderen van den godsdienst zijner Staten. Datzelfde zal ik doen in Frankrijk, in Europa, zoover mijn invloed strekt. Rome zal het betreuren. Gij kunt heengaan; de onderhandelingen hebt gij af willen breken. Laat het zijn, gelijk gij verlangd hebt. Wanneer denkt gij te vertrekken?"—

Gonsalvi bewaarde zijn kalmte en antwoordde op koelen toon:

„Zoodra de maaltijd geëindigd zal zijn, generaal!"

Nu zong Napoleon een toontje lager en de tusschenkomst van graaf Van Kobentnel, gezant van Oostenrijk, bewerkte, dat den volgenden dag de onderhandelingen hervat werden.

In den morgen kwamen Mgr. Spina en pater Caselli bij Gonsalvi en zeiden hem, dat zij liever hunne goedkeuring hechtten aan het betwiste artikel (over de vrijheid en openbaarheid van den Kath. Godsd.) dan oorzaak te wezen, dat de onderhandelingen afsprongen. Gonsalvi was niet te bewegen en van 12 uur 's middags tot middernacht streed hij voor de Kerk, wier vrijheid Bonaparte door politie-verordeningen wilde beperken.

Dit artikel aannemen, was, volgens Gonsalvi's opvatting, de Kerk aan handen en voeten gebonden overleveren aan de willekeur der regeering. Na veel besprekingen wist Gonsalvi het zoover te brengen, dat de vrijheid van godsdienst werd aangenomen; het tweede gedeelte „zich schikken naar de politie-verordeningen", wist Gonsalvi te wijzigen door de volgende toevoeging: „die hèt gouvernement noodig oordeelt in het belang der publieke orde."

Bij eenig nadenken zal men onmiddellijk inzien, hoe Gonsalvi op die manier de willekeur van de regeering buiten de regeling van den eeredienst hield. De kardinaal betuigde aan Joseph Bonaparte, dat hij onverwijld vertrekken zou, indien de Eerste Consul weigerde dit Concordaat te onderteekenen.

Toen Napoleon het gebeurde vernam, barstte hij naar gewoonte eerst in woede los, maar eindigde met onder het stuk zijne handteekening te plaatsen.

Ontdaan van allen officieelen rimram, waarmee zulke stukken beginnen, luidt het als volgt:

Overeenkomst tusschen Z. H. Pius VII en het Fransche Gouvernement.

Het Gouvernement der Republiek erkent, dat de Katholieke Apostolische Roomsche Godsdienst de godsdienst van de groote meerderheid der Fransche burgers is.

Z. H. erkent tevens dat de vestiging van den Katholieken Eeredienst in Frankrijk, dien Godsdienst tot meerder welzijn en grooter luister heeft verstrekt en nog zal verstrekken, alsook het belijden daarvan door de Consuls der Republiek.

Tengevolge dezer wederkeerige erkenning zijn zij, zoowel voor het welzijn van den godsdienst als voor de handhaving der orde, overeengekomen als volgt:

Art. 1. De Katholieke Apostolische Roomsche Godsdienst zal vrij worden uitgeoefend in Frankrijk. De Eeredienst zal openbaar zijn, zich schikkende naar de politie-reglementen, welke het Gouvernement noodig zal oordeelen voor de publieke orde.

Art. 2. Er zal door den H. Stoel in overleg met het Gouvernement een nieuwe omschrijving der Fransche diocesen gemaakt worden.

Art. 3. Z. H. zal aan de titularissen der Fransche bisdommen verklaren, dat Hij van hen met vast vertrouwen, om wille des vredes en der eenheid, elk offer verwacht, zelfs dat van den afstand hunner zetels.

Zoo zij na deze uitnoodiging dit offer weigerden, dat voor het welzijn der Kerk vereischt wordt (welke weigering Z. H. echter niet verwacht) zoo zal door nieuwe titularissen in het bestuur van de bisdommen der nieuwe omschrijving op de volgende wijze worden voorzien.

Art. 4. De Eerste Consul zal binnen drie maanden na de afkondiging der Bulle van Z. H. de benoemingen doen voor de Aartsbisdommen en Bisdommen der nieuwe omschrijving. Z. H. zal de kanonieke instelling verleenen volgens den vorm, welke in Frankrijk gebruikelijk was, vóór de verandering van Gouvernement.

Art. 5. De benoeming voor de Bisdommen, die in het vervolg zullen openvallen, zal insgelijks door den Eersten Consul plaats hebben, en de kanonieke instelling door den H. Stoel gegeven worden, zooals in het voorgaande artikel is bepaald.

Art. 6. De Bisschoppen zullen, alvorens hunnefunctiën te aanvaarden, in handen van den Eersten Consul den eed van trouw afleggen, welke in gebruik was vóór de verandering van Gouvernement, en die vervat is in de volgende bewoordingen:

Ik zweer en beloof aan God op de H. H. Evangeliën gehoorzaamheid en trouw aan het Gouvernement, dat door de constitutie der Fransche Republiek is gevestigd. Ik beloof geen verstandhouding te hebben, geene beraadslaging bij te wonen, geen verbond te sluiten, noch buiten- noch binnenslands, dat strijdig is met de openbare orde, en zoo ik verneem, dat in mijn diocees of elders iets ten nadeele van den Staat beraamd wordt, zal ik dit aan het Gouvernement bekend maken.

Art. 7. Geestelijken der tweede orde zullen dien eed afleggen in handen der burgerlijke autoriteiten, welke daartoe door het Gouvernement worden aangewezen.

Art. 8. Het volgende formulier zal worden gebeden in alle Katholieke Kerken van Frankrijk:

Domine salvam fac Rempublicam.
Domine salvos fac Consules.

Art. 9. De Bisschoppen zullen eene nieuwe omschrijving der Parochiën van hunne diocesen maken, welke

Mei 1836, is Maandagmiddag half vier in het Zustershuis van *Welgelegen* zacht en kalm overleden.

Op jeugdigen leeftijd naar het pensionaat gezonden om haar opvoeding te voltooien, voelde zij haar hart zoozeer tot het religieuze leven getrokken, dat zij reeds den 28sten Mei 1855 het kloosterkleed vroeg en den 31sten December 1856 haar religieuze geloften aflegde.

In stilte heeft zij steeds geleefd op Curaçao, immer werkzaam voor het meisjespensionaat *Welgelegen*. Haar uitgebreide talenkennis maakte haar uiterst geschikt om de vreemdelingen te ontvangen en het huis rond te leiden, terwijl deze gave, gevoegd bij haar groote liefde voor de muziek, haar groote diensten bewees in den omgang met de pensionairen.

Dinsdagmorgen praesideerde Mgr. van Baars in de kapel van 't pensionaat de uitvaartplechtigheden, waarna het lijk gevolgd door een groot aantal Geestelijken en door eenige familieleden, grafwaarts werd gedragen. Zij ruste in vrede.

***

Woensdagmorgen, op den verjaardag van H. M. de Koningin, lieten eenige vrijgemaakte slavinnen een H. Mis van dankzegging opdragen in de St. Anna-kerk.

Decoratie.

Blijde stemmen wij in met de hartelijke gelukwenschen den heer J. Appel, Commandant der brigade maréchaussees dezer dagen gebracht ter gelegenheid, dat hij door H. M. begiftigd werd met de zilveren eere-medaille van de Orde van Oranje-Nassau.

De heer J. Appel is steeds een voorbeeld van activiteit, men ziet hem als 't ware overal te gelijk; vooral op drukke dagen, zooals in de laatste twee weken, kan men zijn tactvol optreden niet genoeg bewonderen. Hoe druk het echter ook wezen moge, toch zal hij nog een ieder gedienstig aanhooren en beleefd de gevraagde inlichting verschaffen, steeds heeft hij gewerkt tot buitengewone tevredenheid zijner superieuren, met hart en ziel ijverend voor hetgeen zijn plicht was.

Zijn vrienden brachten hem eergisteravond een serénade.

—Hendrik van Quartel, timmerman bij het Departement van Openbare Werken, werd vereerd met de bronzen medaille van Oranje-Nassau.

Ook hem feliciteeren wij met deze onderscheiding.

Regenval.

van 1 — 5	Aug...........	2,5	mM.
van 6 — 12	„	0,5	mM.
van 13 — 19	„	1	mM.
van 20 — 26	„	31	mM.
van 27 — 31	„	1	mM.
	Totaal	36	mM.

Voor Augustus al heel aardig. Nog een paar buitjes en een ieder zal gaan zaaien. Reeds nu is er op de meeste plaatsen al geplant, en wij gelooven, dat deze lieden er het best aan toe zullen wezen.

Wat ons ook ten zeerste verheugt, is de mededeeling van den heer M. C. Fauel, dat hij van plan is op verschillende plaatsen putten te graven voor de bevolking, nieuwe dammen aan te leggen of oude te herstellen. Zoo zal het regenwater minder in zee loopen.

Als dit noodeloos verlies van het kostbare water wat algemeener kon worden tegengegaan, zoude er reeds veel gewonnen zijn.

Officieele Berichten.

Namens den HoogEdelGestrengen Heer waarn. Gouverneur van Curaçao wordt bekend gemaakt, dat door ZijnHoogEdelGestrenge, op het door hem den 30n. Augustus ll. aan H. M de Koningin verzonden telegram, luidende:

„Koningin der Nederlanden
Het Loo.

kolonie Curaçao brengt Uwer Majesteit hulde en biedt eerbiedige gelukwenschen aan.
Muller".

op gisteren het volgende telegram is ontvangen:

„Waarnemende Gouverneur
Curaçao

U en Kolonie oprechten dank gelukwenschen, welke ik op hoogen prijs stel.
Wilhelmina".

***

Bij Gouvernements-beschikking, is:

1°. aan den marechaussee der 2de klasse G. G. Bor, tot herstel van gezondheid, een binnenlandsch verlof voor den tijd van veertien dagen verleend.

2°. de Heer Mr. Sol C. Henriquez, oud-Procureur-Generaal, lid van den Raad van Bestuur, eervol ontheven van de waarneming van de functiën van Onder-Voorzitter van den Raad van Bestuur, onder dankbetuiging voor de aan de kolonie bewezen buitengewone diensten.

3°. met ingang van den 1n. September 1904:

a. De onbezoldigd hulpambtenaar van recherche A. J. Dijkstra benoemd tot geëmploijeerde bij de recherche.

b. De persoon van C. M. Nuboer aangesteld tot onbezoldigd hulpambtenaar van recherche.

4°. aan J. M. Schotborgh, torenwachter op het eiland Klein-Curaçao, gerekend te zijn ingegaan den 24. Augustus ll., tot herstel van gezondheid een binnenlandsch verlof voor den tijd van veertien dagen verleend.

5°. met ingang van 1°. September 1904:

a. Ingetrokken de benoeming van de Heeren M. S. Lansberg en C. Gorsira tot tijdelijke leden van het Hof van Justitie in deze kolonie, onder dankbetuiging voor de door hen in die betrekking bewezen diensten.

b. De Heer Mr. J. B. Gorsira eervol ontheven van de waarneming van het ambt van Procureur-Generaal.

c. De Heer Mr. Th. I. A. Nuijens Procureur-Generaal in activiteit hersteld.

Wilhelmina-Park.

Het park, dat er na de laatste regens bijzonder frisch uitziet, geeft weer iets nieuws te zien.

Onder de donkere schaduw der dichte boomen staat een groote kooi, waarin een prachtige pauw pronkt. Nieuw aantrekkingspunt voor vele bezoekers.

Fruithandel.

De heer Perret Gentil heeft een fruithandel geopend in een flink lokaal in de Breede Straat. De prachtige vruchten, die wij er zagen, lokten wel tot koopen.

Posterij.

Lijst van onafgehaalde en onbestelbaar bevonden brieven:

Maria Isabel de Araujo, Mario Bethencourt, Th. Bosnagen, Ursulita Cilser, Correa & Co., Doroteja Enkel, Heer en familie Gorsira, Calorina Herikies, Teodora Kamp, Eduardo A. Leon, Dolores N. de Maduro, Valentin Mayora, Moreno Brothers, Abigael van Nijten, Loesia Ogenia, Elisa Pradel, Ysabel Rodriguez, Bregita Thomas en Pedro E Wever.

Buitenland.

DE OORLOG.

Onafgebroken is er gedurende de laatste tien dagen gevochten, soms man tegen man, nadat een bajonetaanval was voorafgegaan. Verschillende forten rondom Port-Arthur zijn reeds door de Japanneezen genomen, doch ten koste van massa's menschenlevens. De berichten spreken van 15,000 verliezen aan den kant der Russen en 13,000 aan dien van Japan. Door de vele regens zijn de wegen onbegaanbaar en de marsch der legertroepen vindt daardoor groote vertraging. Een bezetting van Japanners heeft reeds post gevat op 120 meter afstand van het hoofdfort.

Gisteren meldde de kabel, dat de gevechten waren opgehouden en het den schijn had, alsof Japan was overgegaan tot een geregeld beleg.

Als dit bericht waar is, kan de oorlog nog lang duren.

FRANKRIJK.

Mgr. Le Nordez, bisschop van Dijon, is voor het H. Officie verschenen. Wat daar is voorgevallen, blijft geheim. Naar uit vertrouwbare bron verzekerd wordt, zou Mgr. Le Nordez zijn ontslag reeds hebben ingediend, zou hij zijn titel behouden, terwijl de H. Stoel hem de noodige inkomsten verstrekken zal.

Wat de correspondent van de „Matin" meldt over de nog altoos „fiere houding" van Mgr. Le Nordez geven wij als curiosum. Zou men aan de „Matin" verwacht hebben, dat hij met een koord om den hals en alleen bedekt met een haren boetekleed door Rome's straten gewandeld hebben zou?

Aan de „Temps" werd den 5en dezer uit Rome geseind, dat het H. Officie met zoo weinig strengheid als mogelijk is tegen Mgr. Le Nordes zal optreden. Aan Mgr. Geay is voor de laatste maal een bevel gezonden om voor het H. Officie te verschijnen.

Gisteren seinde de telegraaf, dat ook deze bisschop *incognito* naar Rome is gereisd.

Er wordt verwacht, dat de Fransche bisschoppen een gemeenschappelijk adres zullen richten tot den H. Stoel, waarin zij hunne gehechtheid en hunne algeheele onderwerping aan Petrus' opvolger betuigen. Een dubbel doel zou daarmee bereikt: 1e. zal het voor den H. Vader een groote troost zijn van die betuigingen op dit oogenblik kennis te ne-

slechts in werking komt na de goedkeuring van het Gouvernement.

Art. 10. De Bisschoppen zullen Pastoors benoemen. Hunne keus zal slechts gedaan worden uit personen door het Gouvernement goedgekeurd.

Art. 11. De Bisschoppen kunnen een kapittel hebben in hunne kathedralen, en een seminarie in hunne diocesen, zonder dat het Gouvernement zich verplichte, die te bekostigen.

Art. 12. Alle metropolitane, kathedrale, parochiale en andere niet onteigende kerken, welke voor den Eeredienst noodig zijn, zullen ter beschikking der Bisschoppen gesteld worden.

Art. 13. Z. H. verklaart om wille des vredes, en wegens de gelukkige herstelling van den katholieken godsdienst, dat Hij noch Zijne opvolgers op eenige wijze de bezitters der kerkelijke goederen zullen bemoeilijken, en de eigendomsrechten en inkomsten daaraan verbonden, in hunne handen, of die hunner rechthebbenden zullen blijven.

Art. 14. Het Gouvernement zal een behoorlijk inkomen verzekeren aan de Bisschoppen en Pastoors der nieuwe indeeling.

Art. 15 Het Gouvernement zal tevens maatregelen nemen, opdat de Fransche Katholieken, zoo zij dit verlangen, fundatiën kunnen stichten ten gunste der kerken.

Art. 16. Z. H. kent aan den Eersten Consul der Fransche Republiek dezelfde rechten en praerogatieven toe, welke het vroegere Gouvernement van Hem genoten heeft.

Art. 17. Tusschen beide partijen wordt overeengekomen, dat ingeval een der opvolgers van den Eersten Consul niet Katholiek zoude zijn, de in het vorige artikel besproken rechten, praerogatieven en de benoeming tot Bisdommen, alles op hem betrekking hebbend, door een nieuwe overeenkomst geregeld zullen worden.

De ratificaties worden gewisseld binnen 40 dagen.

Parijs, 15 Juli 1801.

Waarom verschenen de artikelen van het Concordaat niet in de Staatscourant? Zelfs toen niet, toen de Paus zijn legaat, kard. Caprara, naar Parijs gezonden en de gesloten overeenkomst bekrachtigd had?

Omdat Napoleon aan de artikelen eene reeks verklaringen wenschte toe te voegen, die het Concordaat grootendeels krachteloos maakten. Die zoogenaamde „organieke artikelen" of bepalingen werden op Paschen van het volgende jaar tegelijk met den tekst van het Concordaat in de Staatscourant opgenomen.

Die organieke artikelen waren 70 in getal, en de Paus protesteerde er openlijk tegen.

Dat Z. Heiligheid in sommige berustte, kan toch zeker niet beschouwd als een goedkeuring van het geheel.

Voor heden zeggen wij er alleen van, dat het Concordaat, en dat alleen, door Rome is erkend. Dat alleen dan is voor beide partijen bindend, terwijl de organieke wetten absoluut van geen kracht zijn.

men; 2e. heeft het adres dit practisch nut, dat het Vaticaan de niet-onderteekenaars dwingt tot de bekentenis, dat zij meer hechten aan de vriendschap eener sectarische regeering dan aan Rome en hun plicht. Dit mag als eene kostelijke vingerwijzing gelden voor het geval, dat het Concordaat opgeheven wordt en de Paus de handen geheel vrij heeft, ook wat de bisschoppen betreft.

Door het zeer verdienstelijk Katholieke dagblad „La Croix" van Parijs, is onder het Publiek het formulier van een protest verspreid, dat door de Fransche Katholieken geteekend en aan den H. Stoel opgezonden worden zal. Het kloeke voorbeeld van graaf De Mun gaf den eersten stoot aan de beweging.

De uitslag zal bewijzen, of de regeering, welke zich telkens op het resultaat der verkiezingen beroept, waarbij bedrog en omkooperij op groote schaal de eerste viool spelen, of de regeering inderdaad de bevolking achter zich heeft.

Een soort referendum zal het wezen, dat naar wij hopen den ouden sectaris en zijne trawanten moraliter verpletteren zal.

— Er zal een zoogenaamd „Wit Boek" verschijnen, bevattende 28 documenten, welke thans ter goedkeuring gezonden zijn aan de Congregatie der buitengewone kerkelijke aangelegenheden. Aldus de *Giornale d'Italia*. Begrijpelijk is 't, dat de H. Stoel zich niet neerlegt bij het boevenstuk der Fransche regeering, die de volle maat gegeven heeft harer schaamtelooze bedriegerij door de stukken te vervalschen, welke tusschen het Vatikaan en haar gewisseld zijn over de zaak der bisschoppen.

— In de *Osservatore Romano*, worden eenige rapporten openbaar gemaakt, die op de zaak van Laval betrekking hebben.

Als een der gewichtigste moet genoemd de brief, van den 10n. Juni, geschreven door kard. Merry del Val, en welke niet opgenomen is in de Fransche Staatscourant. Combes en Delcassé schenen dat niet te durven.

De kard.-staatssecretaris zei onder meer in bedoeld schrijven: „Om eene schending van het Concordaat te kunnen zien in de maatregelen, genomen tegen den bisschop van Laval, zou dienen bewezen te worden, dat de Fransche kerkvoogden krachtens het Concordaat eenvoudig Staatsambtenaren zijn geworden, geheel vrij van de banden, welke, naar de goddelijke instelling, het Katholieke episcopaat aan het Opperhoofd der H. Kerk verbinden. Maar die bewering staat gelijk met deze, dat de Fransche bisschoppen krachtens het Concordaat buiten de Katholieke Kerk staan."

Dat stukje logica scheen den philosoof Combes en zijn helper Delcassé te machtig. Bevend legden zij het ter zijde.

(De Maasb.)

Nederland.

De Nieuwe Eerste Kamer.

Door de gehouden verkiezing is de Eerste Kamer samengesteld uit 29 anti-liberalen [17 kath., 9 anti-rev. en 3 christ.-hist.) en 18 liberalen, terwijl door de werkstaking der Overijsselsche Statenleden, 3 vacaturen te vervullen blijven. Wij laten de namen der gekozenen hier volgen, daarbij die der nieuwe leden cursiveerend.

KATHOLIEKEN:

Noord-Brabant.

1. Mr. A. M. Sassen.
2. Mr. J. W. van den Biesen,
3. W. Merckelbach,
4. Jhr. P. J. J. S. M. v. d. Does de Willebois,
5. W. J. H. Prinzen,
6. Mr. E. H. J. M. v. Zinnicq Bergman,

Gelderland.

7. Mr. F. J. A. M. Reekers,
8. Mr. Arn. H. M. van Berckel.
9. *Baron van Lamsweerde.*

Zuid-Holland.

10. Mr. J. G. S. Bevers.
11. *Jhr. P. von Fisenne.*
12. *Dr. P. J. F. Vermeulen,*
13. *Mr. W. S. J. v. Waterschoot van der Gracht.*

Utrecht.

14. Jhr. H. P. C. Bosch van Oud-Amelisweerd,

Limburg.

15. Jhr. A. H. J. M. Michiels van Kessenich,
16. J. S. H. Brouwers,
17. *Mr. L. H. W. Rigout.*

ANTI-REVOLUTIONNAIREN:

Gelderland.

1. Mr. P. C. 't Hooft.
2. *C. W. baron van Limburg Stirum.*

Z.-Holland.

3. S. van Velzen,
4. dr. J. Woltjer,
5. *H. Waller.*
6. *Mr. J. D. C. baron v. Heekeren v. Kell,*

Zeeland.

7. Jhr. Mr. K. A. Godin de Beaufort.
8. W. Hovy.

Utrecht.

9. Jhr. mr. H. M. J. v. Asch v. Wijck,

CHRIST.-HISTORISCH:

Gelderland.

1. J. E. N. baron Schimmelpenninck v. d. Oye.

Zuid-Holland.

2. J. P. Havelaar,
3. *J. D. baron van Wassenaer van Rosande,*

LIBERALEN:

Noord-Holland.

1. J. Breebaart Kzn.,
2. M. de Jong.
3. H. T. Bultman,
4. Mr. H. J. Kist,
5. D. Laan,
6. Mr. E. N. Rahusen,
7. Mr. J. S. van Nierop.
8. Mr. W. F. van Leeuwen,
9. *Mr. S. Vening Meinesz* *

Friesland.

10. Mr. W. J. v. Welderen Rengers.
11. Mr. J. Sickinga,
12. *Jhr. Mr. J. van Beyma,*
13. *Mr. S. van Houten,*

Groningen.

14. D. Knol Welt,
15. R. P. Doyes,
16. J. E. Scholten,

Drenthe.

17. *Mr. J. J. Willinge.*
18. *Mr. G. W. baron van den Feltz.*

*) De heer Vening Meinesz viel voor Zuid-Holland maar werd voor Noord-Holland gekozen.

Advertentien.

TIJDTAFEL

van de stoomschepen der „Red D Line" tusschen

NEW-YORK,

PUERTO RICO, VENEZUELA en CURAÇAO.

1904.	Carcas.	Zulia	Philad.	Marcb.	Philad.	Zulia
Vertrekt van NEW-YORK	Aug. 20	Aug. 27	Sept 8	Sept. 10	Sept.17	Sept.24
Komt aan te SAN JUAN	25		8		22	
Vertrekt van „	26		9		23	
Doet CURAÇAO aan	28		11		25	
Komt aan te LA GUAIRA	29	Sept. 3	12	17	26	Oct. 1
Vertrekt van „	31	5	14	19	28	3
Komt aan te PTO. CABELLO	Sept. 1		15		29	
Vertrekt van „	2		17		30	
Komt aan te CURAÇAO	3	6	17	20	Oct. 1	4
Vertrekt van „	4	12	18	26	2	10
Doet LA GUAIRA aan	5		19		3	
„ SAN JUAN „	7		21		5	
Komt aan te NEW-YORK	12	19	25	Oct. 3	10	17

Dienst tusschen Curaçao en Maracaibo.

	Merida	Zulia	Merida	Marac.	Merida	Zulia
Vertrekt van CURAÇAO	Aug. 29	Sept. 6	Sept 12	Sept 20	Sept 26	Oct. 4
Komt aan te MARACAIBO	30	7	13	21	27	5
Vertrekt van „	Sept. 2	10	16	24	30	8
Komt aan te CURAÇAO	3	11	17	25	Oct. 1	9

Drukker:
ALFREDO F. SINTIAGO.